

УДК 712

РОЛЬ ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ У ФОРМУВАННІ КОМФОРТНОГО МІСЬКОГО ПРОСТОРУ

РЕЗАНОВА Катерина, ОВСІЄНКО Ольга

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
Чернівці, Україна

k.riezanova@chnu.edu.ua, o.ovsiienko@chnu.edu.ua,

Ландшафтний дизайн відіграє важливу роль у формуванні комфортного міського простору. Він покращує естетику міст, створює зелені зони для відпочинку та соціальної взаємодії, знижує стрес, сприяє фізичній активності та очищує повітря. Крім того, він підтримує екологічну стійкість через управління дощовими водами та збереження біорізноманіття. В умовах урбанізації ландшафтний дизайн є ключовим елементом планування міст, інтегруючи зелені зони в архітектурні ансамблі історичних частин міст та забезпечуючи здорове, привабливе та функціональне середовище для мешканців

Ключові слова: ландшафтний дизайн, міський простір, історичне місто, екологія, естетика, комфорт, психологія

ВСТУП

Якщо говорити про ландшафтний дизайн в контексті містобудування, то це є невід'ємною частиною зручного, естетичного та гармонійного формування середовища будь якого сучасного міста. В час зростаючої урбанізації, потрібно з особливою увагою відноситися до правильного моделювання зелених просторів в архітектурному середовищі. В контексті даної статті, хотілось би акцентувати увагу на тому що дизайнерам та архітекторам потрібно вміти інтегрувати свої ідеї враховуючи певні особливості планування міста, такі як: наявність історичної частини міста, зонування території, особливості рельєфу, щільність забудови, а також потреби і побажання жителів міста.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою роботи є дослідження ролі ландшафтного дизайну у формуванні комфортного міського простору шляхом аналізу принципів і методів інтеграції зелених зон у міське планування, оцінки їхнього впливу на екологічну стійкість, соціальну взаємодію та психологічний комфорт мешканців, а також вивчення особливостей впровадження сучасних екологічних рішень в історичних частинах міст із метою розробки рекомендацій для створення стійкого, гармонійного та функціонального міського середовища, яке сприяє покращенню якості життя мешканців та збереженню культурної спадщини.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Дослідження на тему "Роль ландшафтного дизайну у формуванні комфортного міського простору" було спрямоване на аналіз принципів ландшафтного дизайну, які використовуються для інтеграції зелених зон у

міське планування, а також на визначення того, як ці підходи допомагають вирішувати екологічні, соціальні та психологічні проблеми в урбанізованих умовах. У сучасному світі, коли процеси урбанізації набирають обертів, а міста стають дедалі гущіше забудованими конструкціями зі скла та бетону, значення ландшафтного дизайну важко переоцінити. Ця дисципліна виходить за рамки простого озеленення чи декорування — вона стає інструментом створення гармонійного, функціонального та естетично привабливого міського середовища. Ландшафтний дизайн не лише покращує зовнішній вигляд міст, але й відіграє ключову роль у підвищенні якості життя мешканців, забезпечуючи комфорт, здоров'я та можливості для відпочинку. Актуальність теми зумовлена не лише естетичними потребами, але й необхідністю протистояти таким викликам, як забруднення повітря, шум, теплові острови та втрата біорізноманіття в умовах швидкого розростання мегаполісів. У цьому контексті ландшафтний дизайн виступає як міст між природою та урбаністичною інфраструктурою, сприяючи сталому розвитку міст.

Ландшафтний дизайн базується на низці ключових принципів, таких як баланс, гармонія, ритм і контраст, які допомагають створювати затишні та функціональні простори. Наприклад, баланс у дизайні досягається шляхом рівномірного розподілу зелених насаджень, доріжок і архітектурних елементів, що дозволяє уникнути перевантаження однієї частини простору. Гармонія проявляється у поєднанні природних і штучних елементів — скажімо, коли озеленення доповнюють сучасні будівлі, створюючи єдину композицію. Ритм досягається завдяки повторюваним елементам, таким як алеї з однаковими деревами чи клумби з регулярними візерунками, що додають простору впорядкованості. Контраст, у свою чергу, використовується для виділення ключових зон — наприклад, яскраві квіти на тлі темної зелені або водойми поруч із сухими ділянками. У міському плануванні ці принципи застосовуються для створення парків, скверів і пішохідних зон, які не лише радують око, але й виконують практичні функції, такі як спрямування людських потоків чи зонування простору для різних видів діяльності.

Також в контексті інтеграції ландшафтного дизайну в історичну частину міста потрібно бути дуже обережним і знайти той самий принцип, як делікатно зберегти архітектурну спадщину, але при цьому створити комфортне, сучасне та якісне міське середовище, яке гармонійно поєднує старе і нове, враховуючи культурний контекст і потреби мешканців.

Після проведення аналізу даної теми можна дійти до висновку, що є декілька ключових принципів формування зелених насаджень в історичній частині міста:

- дослідження та аналіз проєктованої території;
- дослідження автентичного зеленого насадження на даній частині;
- впровадження сучасних методів ландшафтного дизайну, мобільного та вертикального озеленення;
- можливість повністю або частково відновити існуючу зелену зону;
- за потреби встановлення зелених бар'єрів для комфортного зонування території;
- впровадження біорізноманіття;

– використання екологічних принципів та матеріалів

Варто зазначити, що інтеграції зелених насаджень в історичну частину міста сприяють не тільки збереженню автентичної культурної спадщини, а також поліпшують саме екологічну складову міського простору.

Однією з найважливіших функцій ландшафтного дизайну є його внесок у вирішення екологічних проблем. Зелені зони відіграють критичну роль у очищенні повітря, поглинаючи вуглекислий газ, оксиди азоту, дрібні частинки пилу та інші забруднювачі, що продукуються автомобілями й промисловими підприємствами. Наприклад, дерева, такі як липа чи клен, здатні щорічно поглинати десятки кілограмів CO₂, що особливо важливо для мегаполісів із високим рівнем викидів. Крім того, ландшафтний дизайн сприяє регулюванню мікроклімату: у спекотні літні дні зелені насадження знижують температуру завдяки тіні та випаровуванню вологи, зменшуючи ефект "міських теплових островів". Наприклад, у містах із розвиненими зеленими зонами температура влітку може бути на 3–5°C нижчою, ніж у районах із суцільною забудовою [1].

Ще одним важливим аспектом є управління дощовою водою. Зелені дахи, водопроникні поверхні та дренажні системи, інтегровані в ландшафт, допомагають зменшити стік води, запобігаючи підтопленням і знижуючи навантаження на каналізаційну інфраструктуру. Такі рішення стають дедалі популярнішими в містах, де сильні зливи є частим явищем. Крім того, зелені зони сприяють збереженню біорізноманіття, створюючи оселища для птахів, комах, дрібних ссавців і різноманітних видів рослин. Наприклад, у міських парках можна зустріти рідкісні види метеликів чи птахів, які зникають із повністю урбанізованих територій. Це не лише підтримує екологічну рівновагу, але й робить міста більш стійкими до кліматичних змін [2].

Ландшафтний дизайн має величезне значення для соціального життя міст. Парки, сквери, дитячі майданчики, спортивні зони та інші громадські простори стають осередками відпочинку, спілкування та культурних подій. Такі місця сприяють об'єднанню громад, зміцнюючи соціальні зв'язки між мешканцями. У районах із розвиненими зеленими зонами люди частіше знайомляться, спілкуються та створюють локальні спільноти, що підвищує рівень соціальної активності.

Крім того, зелені простори позитивно впливають на психологічний стан людей. Дослідження показують, що перебування в парку чи прогулянка серед дерев знижують рівень кортизолу (гормону стресу), покращують настрій і сприяють загальному відчуттю благополуччя. У великих містах, де щільна забудова, шум і швидкий ритм життя часто призводять до тривожності та депресії, доступ до зелених зон стає справжнім порятунком, так як можуть використовуватись для медитації та відпочинку [3].

Обговорення результатів підкреслює, що ландшафтний дизайн є невід'ємною складовою міського планування, яка суттєво підвищує якість життя в умовах урбанізації, покращуючи естетичний вигляд міст і відіграючи важливу роль у вирішенні екологічних проблем, зокрема очищенні повітря шляхом поглинання шкідливих речовин, регулюванні стоку дощової води за допомогою дренажних систем та водопроникних поверхонь, а також підтримці біорізноманіття через створення сприятливого середовища для різних видів

рослин і тварин. Це робить ландшафтний дизайн потужним інструментом для створення здорового та стійкого міського середовища.

Таким чином, ландшафтний дизайн є невід'ємною частиною формування комфортного міського простору, який поєднує естетику, функціональність та екологічну стійкість, не лише покращуючи якість життя мешканців, але й сприяючи сталому розвитку міст, вирішуючи екологічні виклики сучасності.

ВИСНОВКИ

Загалом ландшафтний дизайн є ключовою частиною створення комфортного міського простору, який гармонійно поєднує естетику, функціональність та екологічну стійкість. Він покращує якість життя, сприяючи очищенню повітря, зниженню шуму, регулюванню мікроклімату та підтримці біорізноманіття. Соціально він об'єднує людей і позитивно впливає на їхній психологічний стан, а практично — підвищує зручність і доступність міського середовища. У майбутньому, з огляду на зростання урбанізації та кліматичні виклики, роль ландшафтного дизайну лише зростатиме. Для подальшого розвитку цієї сфери рекомендується інвестувати в інноваційні рішення, такі як зелені дахи та вертикальні сади, а також враховувати принципи ландшафтного дизайну в усіх стратегіях міського планування, щоб забезпечити створення здорового, привабливого та сталого міського простору для наступних поколінь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Орловська Ю. В., Яковишина Т. Ф. Зелене будівництво – шлях до стійкого розвитку урбоєкосистем на основі досвіду ЄС. *Економічний простір*. Дніпро, 2017. № 120. С. 216–223. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2017_120_22.
2. Богун К. В. Соціально-економічні та екологічні наслідки озеленення дахів будівель. *Ефективна економіка*. Київ, 2013. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_2_36
3. Психологія в архітектурі : методичні рекомендації / уклад.: А. В. Шарипін та ін. Київ : КНУБА, 2021. 24 с. URL: <https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2023/10/psychologiya-v-arhitekturi.pdf>

RIEZANOVA K., OVSIENKO O.

THE ROLE OF LANDSCAPE DESIGN IN FORMING A COMFORTABLE URBAN SPACE

Landscape design plays an important role in shaping a comfortable urban space. It improves the aesthetics of cities, creates green areas for recreation and social interaction, reduces stress, promotes physical activity and cleans the air. In addition, it supports environmental sustainability through stormwater management and biodiversity conservation. In the context of urbanization, landscape design is a key element of urban planning, integrating green areas into the architectural ensembles of historic parts of cities and providing a healthy, attractive and functional environment for residents

Key words: *landscape design, urban space, historic city, ecology, aesthetics, comfort, psychology.*